

BERGSLUFT

Medlemsblad för Elin Wägner-sällskapet nr 30

Maj 2000
ISSN 1103-4165

Elin Wägner-dagen 2000

firas lördagen den 20 maj i Bergs Bygdegård kl.14. (Årsmöte kl.13)

Program:

Det började med Pennskäftet ... författaren Majgull Axelsson

berättar om sitt skrivande

Kaffe serveras. Vi säljer böcker, kort och våra nytryckta tröjor. Efter programmet är Lilla Björka öppet för besök och visning.

Alla är hjärtligt välkomna till årets Elin Wägner-dag. Tag med vänner och bekanta!

Middag på Lilla Björka

blir det för alla Elin-vänner som vill stanna kvar några timmar och umgås. Under det vackra silvertaket i Lilla Björkas vardagsrum hoppas vi att många ska trivas och njuta av Ansas goda mat (ca 100 kr). Anmälan till middagen måste vi ha senast tisdag den 16 maj till sek:r:s telefon(svarare) 0470-77 55 57.

Inbetalningskort

för medlemsavgiften 2000 (oförändrat 100 kr) medföljer detta utskick liksom bokslut och verksamhetsberättelse. Betala så snart som möjligt! Vi lottar ut tre böcker bland de medlemmar som betalar in sin avgift före halvårsskiftet.

Årsmöte

Alla medlemmar kallas härmed till årsmöte i Bergs bygdegård den 20 maj kl.13. Valberedningen (Ingmarie Sundling, 0470-10901, och Britt Mossberg, 0470-53172) vill gärna ha förslag på personer som är intresserade av att delta i styrelsearbetet.

Dagordning för årsmötet:

1. Val av ordförande och sekreterare för mötet
2. Val av två protokolljusterare tillika rösträknare
3. Fråga om årsmötets behöriga utlysande
4. Styrelsens verksamhetsberättelse
5. Styrelsens ekonomiska berättelse samt revisorernas berättelse
6. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen
7. Fastställande av medlemsavgiften för nästkommande år
8. Val av ordförande för nästa verksamhetsår
9. Val av övriga styrelseledamöter
10. Val av två revisorer jämte två suppleanter
11. Val av valberedning
12. Information om Lilla Björka
13. Övriga frågor

Dessutom kommer Elin Wägner-sällskapets första stipendiat att presenteras och informera om den universitetsuppsats som en enig jury beslutat belöna.

Elin Wägner-sällskapet, Skir, Svanaholm, 355 91 VÄXJÖ
Postgiro 22 21 27-3

BERGSLUFT

Redaktion: Marianne Enge Swartz (marianne.enge-swartz@nvso.sll.se)
Solveig Hammarbäck (solveig.hammarback@hum.vxu.se)

Telefon 0470-775557

På konferensen

"Reconsidering the Canon - Feminist readings in the History of Philosophy" i Uppsala hösten -99 hade jag ett litet föredrag om Elin Wägner. Jag tog mest fasta på hur hon i *Väckarklocka* arbetar med matriarkatsteorier för att bygga en bas för sin tids kvinnopolitik. Jag ville också lyfta fram Wagners sätt att finna roten till matriarkatets fördelar i inlärd erfarenheter snarare än kvinnans biologi.

Mitt syfte på konferensen var att lyfta fram en tänkare som inte är filosof i den vanliga meningen. Och jag fick också snabbt frågan "Men vill du inkludera henne som en filosofisk tänkare i historien?" På det svarade jag med ett tveksamt "Nja, Wägner kanske inte vill tillhöra den gruppen?! Och dessutom måste det väl få finnas intressant tänkande som inte gjorts av filosofer?" Några höjde på ögonbrynen. Kan man verkligen diskutera feministiska tänkare utan att först inkludera dem i den manliga kanon? För mig är svaret ett självklart JA, inspirerat av den separatism som finns hos Wägner. Trots att Wägner hänvisar till några manliga tänkare så anser jag att man kan se *Väckarklocka* som ett sätt att försöka skriva en kvinnornas historia som botten utanför den patriarkala historien och därför kan erbjuda ett alternativ till den.

/Katarina Leppänen

Aktiv på många områden

var Elin Wägner. I ett informationsblad från SFPH, Svenska Föreningen för Psykisk Hälsa, berättas att föreningen grundades 1931 och att den vill vara en motkraft till en allför långt driven samhällsrationalism i strävan att främja psykisk hälsa.

Under rubriken *Dåtida kulturpersonligheter* kan följande läsas: "Många färgstarka personer har genom åren arbetat i eller på annat sätt varit knutna till föreningen. Kerstin Hesselgren, en av de första kvinnorna i riksdagen, engagerad i Nationernas Förbund och Fogelstadkvinnor, var ordförande under 40-talet. Då fanns Elin Wägner och Ada Nilsson bland medlemmarna. Författarinnan och lektorn Emilia Fogelklou startade mentalhygienisk rådgivning med stöd av SFPH."

/Gunilla Klingspor

"Ursäkta blodspåren..."

är rubriken på en kurs om våld, makt och kön som anordnas i höst av Institutet för kvinnoforskning och Fortbildningscentralen vid Åbo Akademi, Finland. Kursen har sin rubrik från ett citat av Elin Wägner: "Ursäkta blodspåren, sa den skjutna kvinnan". Tyvärr kan min sagesperson i Åbo inte lokalisera citatet, men det kan kanske någon av *Bergslufts* läsare?

Kursen diskuterar och problematiserar vedertagna uppfattningar om våld mot kvinnor och introducerar olika kvinnovetenskapliga förklaringsmodeller av våld. Den består av en inledande föreläsning, sex radioprogram och gruppträffar under kursens gång, och deltagarna skriver också loggbok och gör ett slutarbete. Mer information finns på adressen

<http://www.abo.fi/fc/ok/kurser/blod.htm>

Åbo besökte jag i februari i år för att hålla gästföreläsningar, och som så ofta var det Wägner-texter som var aktuella. På Institutet för kvinnoforskning talade jag om konstruktionen av genusidentitet i några texter av Wägner, och på Institutionen för litteraturvetenskap om feministisk narratologi, med *Natten till söndag* som ett av mina exempel. Föreläsningen där jag tog upp *Natten till söndag* höll jag också på Kristina-institutet vid universitetet i Helsingfors.

/Helena Forsås-Scott

De litterära sällskapens samarbetsnämnd

har startat ett samarbete med ABF i Stockholm och anordnade ett föredrag med anledning av Parnass temanummer om Emilie Flygare-Carlén. Poeten Ann Smith, som själv är släkt med Emilie, berättade om hennes liv och verk så man blev sugen att läsa *Rosen på Tistelön*. I *Parnass* finns många intressanta artiklar om Emilie som ni inte bör missa! Nästa ABF-träff blir i höst och kommer att handla om Fredrika Bremer.

/Marianne Enge Swartz

Litterära museer i Norden

träffades i år för tredje gången, denna gång på Hässelby slott utanför Stockholm. Vi besökte Strindbergmuseet och Ivar-Los våning på Bastugatan, hörde på föreläsningar och hittade intressanta människor att tala med. Bland annat diskuterades den utställning med fem kvinnliga nordiska författare, som Per Eric Mattson i Wendelas Vänner och jag började skissa på i höstas. Nu väntar vi på besked från Nordiska Kulturfonden om vi får resurser att förverkliga planerna.

Jag fick tillfälle att berätta om våra sommarutställningar på Lilla Björka och många var intresserade av att veta vad vi gjort för att marknadsföra dem. En spännande diskussion som kom upp på konferensen sista dag i anslutning till ett föredrag av Sigrid Undset-sällskapets ordförande var vad vi ska ha våra litterära museer eller författarvåningar till. De kan fungera som en nyckel till författarens verk men kan också bidra till en banalisering av författarens person. När man visar sin författares hus berättar man ju gärna anekdoter för att belysa vem författaren var – och det tycker folk är roligt att lyssna till! Men kan detta innebära att vi fjärrar oss från verket? Hör av dig om du har synpunkter på detta!

/Marianne Enge Swartz

Ordets kraft och kärlekens betydelse

Annika Malmborg berättar om paralleller i Moa Martinsons och Elin Wägners författarskap på Sällskapet Moas vänners årsmöte. Det äger rum söndagen den 4 juni kl 14 på Moas torp Johannedal. Pendeltåg från Stockholm till Ösmo där buss väntar ca 13.45. Alla välkomna!

Ordförande igen

Vid De litterära Sällskapens Samarbetsnämnds årsmöte den 8 april blev Marianne Enge Swartz omvald som ordförande. Fyra styrelseledamöter nyvaldes och den nya styrelsen känner nu att den med kraft kan ta tag i alla de gemensamma litterära arrangemang som planerats bl.a. på Skansen och ABF i Stockholm och tidningen *Parnass*.

De litterära sällskapens dag

firas i år på Skansen söndagen den 13 augusti kl 11-16. Anteckna dagen i almanackan redan nu och håll ögonen öppna efter annons i dagspress när det närmar sig!

Giftermålsmönster

En februaridag på Alnarp talade professor Janken Myrdal om jordbruket under feodalismen. Han är redaktör för en serie av fem böcker om jordbrukets historia. Bland mycket annat konstaterade Myrdal att kvinnor är mycket flexibla, när det gäller arbetsuppgifter. Under 1600-talet då männen var ute i krig, tog kvinnorna över hela jordbruksarbetet och räddade på detta sätt livsmedelsproduktionen.

Vid slutet av den intressanta föreläsningen berättade han om giftermålsmönstret i Västeuropa under 1600-talet, och kanske ännu längre tillbaka. Kvinnan var i 25-årsåldern då hon gifte sig, till skillnad från i många andra länder där kvinnan giftes bort då hon kommit i puberteten. Myrdal antog att detta kunde vara en anledning till att Västeuropa är ledande på många områden. Kvinnan hinner mogna och bli en egen person innan hon ingår äktenskap och kan medverka i utvecklingen på ett annat sätt. Detta tycks vara ett utforskat och intressant område. Böckerna om det svenska jordbrukets historia är egentligen ingen kvinnohistoria, men jag har plockat ut russinen i hans "föredragskaka".

/Karin Sahlström

Ett nytt vykort

Lagom till Elin Wägner-dagen finns vårt nya vykort färdigt för försäljning. Vi är mycket tacksamma mot Isaac Grünwalds släktingar som givit oss tillstånd att låta göra vykort av hans porträtt av Elin Wägner som hänger på Nedre Manilla.

Tack till Ulrika Persson, Linköping

som skickat sin B-uppsats i litteraturvetenskap med titeln "Elin Wägner – Återgivandet av ett författarskap i litteraturhistoriska översiktsverk". Uppsatsen införlivas med andra i vårt arkiv, där intresserade kan få ta del av den.

Miljövänliga rutan

Hälsosam och miljöanpassad mat – finns den?

Så lyder titeln på en utredning från Centrum för tillämpad näringslära inom Stockholms läns landsting. Pia Lindeskog, som vi hoppas få höra på höstens EW-seminarium, är en av författarna till rapporten. Rapporten är framför allt inriktad på miljöanpassad mat. I sista meningen konstateras att vi har mycket att lära av de fattigare länderna, som ännu inte har haft "chans" att anamma vår resursslösande livstil!

Eftersom miljöanpassning är mycket komplext är det en fördel att dela upp den på flera grupper. Nedan följer exempel på sådana grupper och exempel på åtgärder:

- Ur transportsynpunkt: välj närodlat och mindre berest mat. Livsmedelstransporterna står för 1/5 av det totala transportarbetet i Sverige!
- Ur klimatsynpunkt: minska på tomaterna i kosten! Ett kilo tomater gav 10 gånger så stort utsläpp av klimatpåverkande gaser som ett kilo morötter.
- Ur energisynpunkt: minska på konsumtionen av fläskkött och ersätt det med baljväxter! Fläskkött drar 5 – 10 gånger mer energi än baljväxter.
- Minska tillförseln av kemiska bekämpningsmedel: välj ekologiskt producerat mat – KRAV!
- Främja den biologiska mångfalden: ät kött från nöt och lamm/får och ekologiskt producerat. Idag äter vi 35 kg fläskkött per person och år och mindre än 1 kg lamm/får, varav en stor del är importerad.

Författarna till denna rapport har skrivit fler rapporter i närliggande ämnen.

/Karin Sahlström

Elin var med

då Växjö universitet i februari installerade fjorton nya professorer med en högtidlig ceremoni i Växjö domkyrka. Plötsligt kommer tre figurer promenerande uppför kyrkgången, ivrigt diskuterande. Det visar sig vara stadens berömdheter, Linné, Tegnér och Elin Wägner, gestaltade av skådespelare från regionteatern. Inför sina sentida vetenskapliga kolleger fick de tre tillfälle att ge dem både goda råd och tillrättavisningar. Och Elin kunde naturligtvis inte avhålla sig från att stillsamt undra varför bara tre av de fjorton var kvinnor.

Sommaren på Lilla Björka

startar redan lördag den 6 maj kl.15, då konstnären Sven Ljungberg, som med sin konstnärskarta betytt oerhört mycket för Lilla Björkas återuppbyggnad, berättar om "ett år i Tolg- och Bergbygdens 1942". Kaffe serveras.

I sommar är Lilla Björka öppet varje söndag i juni och augusti kl.14-17. Under juli månad bjuder vi på en utställning med textila bilder av konstnär Ulla Nordin, Nässjö. Utställningen har fått namnet "Småland i världen" och i Ullas bilder kan man känna igen mycket av Elins idéer om att vi måste kunna kombinera kärleken till hembygden och det goda livet med ett ansvar för miljön och med solidaritet med världens förtryckta.

Vernissage blir det söndag den 2 juli kl.15 och därefter är utställningen öppen hela juli månad kl.12-18 varje dag utom måndag. Ta med vänner och bekanta och njut av en eftermiddag på Lilla Björka med underbara textila bilder i Elins fantastiska hus. Ta med en kaffekorg eller passa på att besöka Bygdegårdens kafé med hembakat bröd.

Nästa nummer av Bergsluft

kommer ut i mitten av augusti tillsammans med program för höstseminariet den 23-24 september.

Skicka gärna in artiklar och notiser.

Manusstopp den 1 augusti